

situaci formuje onen typ společnosti, který jsme stvořili a jímž jsme zároveň utvářeni. Máme-li se z nich vymanit (je-li to vůbec možné), pak je zapotřebí více než jen změna nástrojů – které nám pouze pomáhají dělat to, oč bychom se stejně snažili, ať už DIY způsobem nebo za použití nejmodernější technologie.

Fenomén twitterů a blogů, jimiž se lidé svolávají do ulic a na náměstí, rovněž ilustruje tuto dvojznačnost. Událost, která se nejprve verbálně naplňuje na Facebooku a Twitteru, posléze získává zkušenostní naplnění. Neztrácí přitom rysy, díky nimž si získala oblibu na internetu: schopnost užívat si přítomnosti, aniž bychom se zavazovali pro budoucnost; práva bez povinností.

Úchvatná, opojná zkušenost pospolitosti; a snad bychom mohli hovořit přímo o solidárnosti. Obrat, k němuž zde dochází, je obratem ke stavu: již nikdy sám. A stačilo by jen málo, abychom jej dosáhli: je to stejně snadné jako změnit několik písmen a slovo „solitérní“ přepsat na „solidární“. Solidarita na požádání, která trvá jen do té doby, dokud je žádoucí (ani o minutu déle). Solidarita, která nespočívá ve sdílení společné věci, nýbrž spíše v tom, že taková věc vůbec existuje; já a ty a my všichni („my“, tzn. lidé na náměstí) máme cíl a život získal smysl.

Lidé, kteří založili stanové městečko na Wall Street, poslali pozvání také Lechu Wałęsowi, legendárnímu vůdci stejně legendárního polského hnutí Solidarita, jež uvedlo do pohybu rozklad sovětské říše tím, že dělníci v loděnicích, horníci a další dělníci vytrvali ve svém odporu a odmítli opustit loděnice, doly a továrny, dokud nebudou splněny jejich požadavky. Mladí lidé, kteří se shromáždili na ulicích a náměstích Manhattanu, zdůrazňovali ve svém dopise, že jsou studenty a odboráři mnoha ras s nejrozmanitějšími životními osudy a politickými ideály, které spojuje pouze přání „vrátit americké ekonomice její mravní čistotu“; zdůrazňovali také to, že nemají žádného vůdce, jenom společné přesvědčení, že 99

procent Američanů již neuznává a nemůže snášet chamtivost a hrabivost zbývajícího 1 procenta. Autoři dopisu také tvrdili, že polská Solidarita je příkladem toho, jakým způsobem lze bořit zdi a bariéry a učinit nemožné možným; příkladem, jímž se chtějí řídit.

Stejná nebo podobná slova by mohly napsat davy mladých i starších lidí, členů *movimiento los indignados*, kteří 15. května zaplavili madridské náměstí a dalších 951 měst ve více než 90 zemích. Žádné z těchto hnutí nemělo vůdce; své nadšené stoupence získávalo mezi lidmi všech povolání, ras, náboženského vyznání a politického přesvědčení, které spojoval pouze odpor vůči tomu, aby se věci i nadále vyvíjely stejně. Každý z těchto lidí měl na mysli konkrétní bariéru nebo zeď, kterou chtěl otrást nebo zbořit. Tyto překážky se mohou zemi od země lišit, všem je však společné to, že údajně brání lepšímu typu společnosti, společnosti, která je otevřenější humanitě a méně tolerantní k nelidskosti. Každá z těchto bariér je vnímána jako ta, jejímž odstraněním skončí všechna utrpení, jež svedla protestující dohromady: jako článek, který je potřeba narušit, aby se otrásl celý řetěz. Není třeba se ptát, jak bude vypadat to, co nastane pak, až se otevře prostor pro novou a vylepšenou společnost. Jak říkali Angličané, „Překročíme most, až se k němu dostaneme.“

Právě v této kombinaci, při níž se lidé v ulicích soustředí na prostý úkol destrukce a zároveň ponechávají v neurčitosti obraz světa po ní, spočívá jejich síla – a také jejich slabost. Existuje již dostatek dokladů, že hnutí rozhořčených jsou skutečně všemocná ve funkci demoličních čet; důkaz jejich schopností tvořit a budovat však stále chybí. Před několika měsíci jsme se zatajeným dechem a s rostoucím obdivem sledovali úžasné divadlo arabského jara. Nyní, když píšu tyto věty, je konec října – a stále čekáme, zatím marně, na arabské léto...

A na Wall Street si ani moc nevšimli toho, že je „okupují“ offline návštěvníci z onlinového světa.